

הוראות לשעת חירום - חיות מחמד

הערכות מראש להגנת בעלי החיים בעת מצב חירום תאפשר לנו להגן עליהם טוב יותר ולמנוע נטישתם.

בהתייעצות עם הוטרינר המטפל מומלץ להכין מראש מלאי תרופות שבעל החיים מטופל בהן דרך קבע ותרופות הרגעה באם הוא נוטה לבהלת יתר.

במקרה של מלחמה, רעידת אדמה או שריפה - יש להמתין להוראות פיקוד העורף ולפעול לפיהן.

במקרה של פינוי או מעבר למרחב מוגן יש להיערך מראש ע"פ ההוראות הבאות:

הוראות לקראת פינוי או מעבר למרחב מגן:

בעלי החיים הביתיים הם חלק מהאוכלוסייה ויש לנהוג בהם כבשאר בני המשפחה. בכדי לאפשר פינוי מהיר של בעל החיים יש להכין מראש במקום זמין:

- כלי למים ומיכל מים אטום ל- 24 שעות.
- כלי למזון ומזון המספיק ל- 48 שעות בשקית אטומה למקרה של פינוי.
- עיתונים ישנים ושקיות אשפה לפנוי הצרכים של בעל החיים.
- רצועת הולכה קצרה ומחסום פה.
- כלוב נשיאה לחתול או לכלב
- יש לוודא שפרטי השבב האלקטרוני ופרטי הכלב מעודכנים באתר לרישום כלבים של משרד החקלאות

את הכלובים יש לסמן (על גבי קרטון עטוף בניילון המחובר לכלוב) בצורה הבאה:

- שם משפחה ושם פרטי
- כתובת מלאה
- שם בעל החיים
- שנת לידה
- כל מספרי הטלפון שלך ושל משפחתך
- שם הרופא המטפל וטלפונים בהם ניתן להשיגו

את בעל החיים יש לסמן בעזרת קולר ועליו דסקית פלסטיק או קרטון מנוילן הכוללים את הפרטים הבאים:

- שם משפחה ושם פרטי
- כתובת מלאה
- שם בעל החיים
- מספר הטלפון, רצוי נייד

בנוסף לשבב האלקטרוני בו מסומן בעל החיים

יש להרגיע את בעל החיים. לחץ המשפחה המוקרן לבעל החיים עלול לגרום לו למתח מיתר ובלתי רצוי.

במקרה של פנוי מהבתים

- הפינוי יהיה בהוראת פיקוד העורף ובהתאם להנחיותיו
- בעת פינוי למרכז השהייה לפי קביעת פיקוד העורף, יועברו בעלי החיים יחד עם בעליהם.

במרכז ההשהייה - מרחב מוגן

- יש להכניס את החיות למרחב המוגן כשהן בתוך כלובי הנשיאה. יש לוודא שיש מי שתייה בכלוב. את הכלובים יש לפתוח רק לאחר שתתקבל הוראה לצאת מהמרחב המוגן
- יש לוודא שהכלבים יהיו קשורים בכל עת והחתולים יימצאו בכלובים. בעלי חיים המראים סימני מחלה, יופנו מיידית לרופא הווטרינר הממונה.

פרוטוקול טיפול בבעל חיים במקרי שריפה

פגיעות כתוצאה משריפה מתחלקות לכוויות ושאיפת עשן. הסימנים הקליניים העיקריים הם אלו הקשורים בכוויות וסימנים של מערכת הנשימה. הפגיעה במערכת הנשימה היא שילוב של פגיעה טרמית ושל פגיעה מגזים רעילים אשר נשאפו. בנוסף עלולים להיות סימנים סיסטמיים כגון שוק ובמקרים החמורים סימנים נוירולוגיים כתוצאה מהיפוקסיה ומוות.

הטיפול החשוב ביותר הוא טיפול **בחמצן**, לא רק כדי לשפר את החמצון אלא גם בכדי לזרז ממערכת הנשימה. במקרים קשים של פגיעות טרמיות (CO) סילוק של פחמן חד חמצני בדרכי הנשימה העליונות יש לעיתים לבצע אינטובציה והנשמה.

סטרואידים הם קונטרוברסאליים אך יש לשקול מתן שלהם במקרים בהם מתפתחת בצקת של מערכת הנשימה העליונה. טיפולים נוספים לפגיעה במערכת הנשימה כוללים תומכים נוספים כמו נבוליזציה, מרחיבי סימפונות) ברונכודילאטורים (ואנטיביוטיקה למניעה של זיהומים משניים. חלק מבעלי החיים יזדקקו גם להנשמה מלאכותית.

טיפול נוספים כוללים נוזלים לטיפול בשוק וצורך תיקון התייבשות.

בעלי חיים עם כוויות נרחבות עלולים לסבול מאיבוד חלבון ובאלו יש לשקול גם מתן פלזמות.

ניתן לטפל בכוויות במשחות המיועדות לכך ולתת לבעל החיים משככי כאבים

הוראות לקראת מתקפה ביולוגית כימית

מרחב מוגן שהוכן על פי הנחיות פיקוד העורף יספק הגנה טובה הן לבני האדם והן לחיות המחמד השוהות בו.

בשונה מבני אדם, להם מסיכת האבי"כ מעניקה הגנה נוספת, יש להימנע משימוש במסכות לבעלי חיים מהסיבות הבאות:

- לכל כלב או חתול מבנה פנים ואף שונה ולכן קשה מאד למצוא מסכה שתתאים לכל אחד.
- הפרווה מונעת אפשרות לאטום מסכה על פני בעל החיים ולכן יעילותה מוגבלת ביותר.
- הרכבת מסכה מאולתרת על פני הכלב או החתול עלולה לגרום לו לתחושת מחנק, השתוללות וניסיונות להסיר את המסכה. כתוצאה מכך עלול בעל החיים לפגוע בעצמו ובסובבים אותו.

השירותים הווטרנריים ינחו את הרופאים הווטרנרים בשיטות הטיפול המומלצות למקרי פגיעות כימיות או ביולוגיות.

בעלי החיים הביתיים הם חלק מהאוכלוסייה ויש לנהוג בהם כבשאר בני המשפחה. כלבים וחתולים זכאים להגנת המרחב המוגן. יש להכין את המקום לשהייתם בו. במרחב המוגן יש להכין מראש:

- כלי למים ומיכל מים אטום ל- 24 שעות.
- כלי למזון ומזון המספיק ל- 48 שעות בשקית אטומה למקרה של פינוי.
- עיתונים ישנים ושקיות אשפה לפנוי הצרכים של בעל החיים.
- שקיות ניילון וסרט הדבקה לעטיפת רגלי הכלב למקרה של פינוי.
- רצועת הולכה קצרה ומחסום פה.
- ביגוד לכלב. רצוי להשתמש במיזעים (סווטשירט).
- כלוב נשיאה לחתול או לכלב. יש לעטוף את הכלוב בניילון ולהשאיר את פתח הכניסה פתוח ומוכן לאטימה במידת הצורך.
- יש לוודא שפרטי השבב האלקטרוני ופרטי הכלב מעודכנים באתר לרישום כלבים של משרד החקלאות

את הכלובים יש לסמן (על גבי קרטון עטוף בניילון המחובר לכלוב) בצורה הבאה:

- שם משפחה ושם פרטי
- כתובת מלאה
- שם בעל החיים
- שנת לידה
- כל מספרי הטלפון שלך ושל משפחתך
- שם הרופא המטפל וטלפונים בהם ניתן להשיגו

את בעל החיים יש לסמן בעזרת קולר ועליו דסקית פלסטיק או קרטון מנויילן הכוללים את הפרטים הבאים:

- שם משפחה ושם פרטי
- כתובת מלאה
- שם בעל החיים
- מספר הטלפון, רצוי נייד

בנוסף לשבב האלקטרוני בו מסומן בעל החיים

התנהגות במרחב המוגן

את חיות המחמד יש להכניס למרחב המוגן כשהן בתוך כלובי הנשיאה. יש לוודא שיש מי שתיה בכלוב. את הכלובים יש לפתוח רק לאחר שתתקבל הוראה לצאת מהמרחב המוגן.

יש להרגיע את בעל החיים. לחץ המשפחה המוקרן לבעל החיים עלול לגרום לו למתח מיותר ובלתי רצוי.

לאחר נפילת טיל

במקרה של נפילת טיל קרוב - יש להרגיע את בעלי החיים, להמתין להוראות כוחות הביטחון ולפעול לפיהן. באם תינתן הוראת פינוי:

- יש להמתין להוראות פיקוד העורף ולפעול לפיהן.
- בהעדר הנחיה אחרת, עדיף לפנות את בעל החיים בתוך כלוב אטום בניילון ובסרט הדבקה. אם לא ניתן לפנות את בעל החיים בכלוב - מומלץ לעטוף את רגליו בניילון המאובטח בסרט הדבקה. רצוי להלביש את הכלב במיזעים (סוּוֹטְשִירְטִים), למניעת זיהום הרגליים והפרווה.

במקרה של פנוי מהבתים

- הפינוי יהיה בהוראת פיקוד העורף ובהתאם להנחיותיו.
- בתחנות המעבר שייקבעו על ידי פיקוד העורף יטוהרו בעלי החיים על פי הוראות הפיקוד.
- במידת הצורך, בעלי חיים פגועים יפוננו על ידי הוטרינר הממונה לקבלת טיפול רפואי.
- בעת פינוי למרכזו השהייה לפי קביעת פיקוד העורף, יועברו בעלי החיים יחד עם בעליהם.

במרכז ההשהיה

יש לוודא שהכלבים יהיו קשורים בכל עת והחתולים יימצאו בכלובים. בעלי חיים המראים סימני מחלה, יופנו מיידית לרופא הוטרינר הממונה.

פרוטוקול לטיפול רפואי במקרה של פגיעה בחיות מחמד בעת אירוע ביולוגי או כימי

בחבורו השתתפו: פרופ' הילטון ברק, ד"ר שרון רגב, ד"ר חווי צרפתי, ד"ר אמיר בור, ד"ר מישל בלאיש.

1. הרעלת זרחנים אורגניים:

טיפול בכלבים וחתולים:

חשוב לזכור - יש להגן על הצוות המטפל, מחשש נוכחות רעלים על פרוות בעלי החיים ו/או על הכלובים בהם הובאו: לבישת כפפות וחלוקים.

א. סימנים קליניים:

(1) מופע ראשוני: ריור יתר (Salivation), אישונים מכווצים (meiosis), עוויתות שרירים (muscle fasciculation) פרכוסים (seizures).

(2) מופע מתקדם: דיכאון, שיתוק, פרכוסים, כשל נשימתי.

ב. טיפול:

- שטיפה להסרת הזיהום מהעור והפרווה.
- מתן אטרופין ראשוני במינון 0.2-2.0 מ"ג לק"ג (לפי שיקול דעת הרופא). רבע מהכמות יינתן תוך ורידית בהזרקה איטית במשך 5 דקות (באם ניתן) ושאר הכמות בהזרקה לשריר.
- מתן דיאזפם (Diazepam) או פנטוברביטל (pentobarbital) להרגעת הפרכוסים.
- שטיפות חוזרות של העיניים בתמיסה פיזיולוגית.
- חזרה על מתן אטרופין, לפי הצורך, להרגעת הסימנים הקליניים.
- טיפול ב- 2-PAM (Pralidoxime), תמיסת 10%, במינונים:
 - כלבים: 20-40 מ"ג לק"ג
 - חתולים: 10-20 מ"ג לק"ג
- מתן איטי לוריד, עם נוזלים, במשך 30 דקות. טיפול משלים - במתן לשריר.

• הנשמה בחמצן.

אם ידועה היסטוריה של בעיות לב, יש לבצע ניטור של פעולת הלב ולהוסיף טיפול משלים בהתאם לצורך.

טיפול בעופות:

לציפורים התרופה הטובה ביותר היא 2-PAM, במינון 100 מ"ג לק"ג IM, כל 6 שעות עד להעלמות הסימנים.

יעילות הטיפול באטרופין נמוכה ביותר. המינון הרשום בספרות הוא 0.2-0.5 מ"ג לק"ג, אולם מבדיקות שנערכו במחלקה לטוקסיקולוגיה במכון הווטרינרי עולה כי המינון האפקטיבי הוא 20-50 (עשרים-חמישים!) מ"ג לק"ג IM.

2. פגיעת חיידקי אנטרקס:

רגישות טורפים למחלת האנטרקס נמוכה ביותר. מעלי גירה, סוסים, קביות (שרקנים) ועכברים רגישים ביותר ומראים בד"כ סימנים אקוטיים או פר-אקוטיים. ציפורים זוחלים - רגישות נמוכה ביותר (אם כי המחלה תוארה ביענים, ברווזים וכנרים).

א. סימנים קליניים:

דלקת בית הבליעה, הקיבה והמעיים, ייתכנו כיבים בפה. בהמשך, מתפתחת נפיחות של אזור הראש והצוואר, כתוצאה מהגדלת קשרי לימפה אזוריים. חלק מבעלי החיים מחלימים, אך במקרים שאלח הדם מחרף, ישנה הגדלה של הכבד, הכליות והטחול, ומופיעים כשל כלייתי ותעוקה נשימתית המסתיימים בד"כ במוות. תקופת הדגירה בהדבקה טבעית נעה בד"כ בין 3 ל-7 ימים (דווח על 1-14 יום). הסיכוי לחלות הוא כאמור נמוך מאוד, וניתן לאמור שכלבים וחתולים עמידים למחלה מהדבקה טבעית.

ב. טיפול:

- 1) החיידק *Bacillus anthracis* רגיש למספר תכשירים אנטיביוטיים ביניהם: פניצילין, אמוקסיצילין, דוקסילין וציפרופלוקסצין. לטיפול בבעלי חיים רגישים מומלץ טיפול פראנטרלי במינונים הגבוהים המותרים. במקרה שמתפתחת תגובת שוק לשלב טפול בנוזלים ותכשירים לשמירת לחץ דם.
 - 2) הטיפול בהמשך יבוצע בהתאם לתוצאות מבחני הרגישות שיבוצעו ויפורסמו.
 - 3) המינונים המומלצים לטיפול בכלבים וחתולים:
 - דוקסילין: 10 מ"ג לק"ג פעמיים ביום
 - אמוקסיצילין: 22 מ"ג לק"ג פעמיים ביום
 - ציפרופלוקסצין או אנרופלוקסצין: 10 מ"ג לק"ג פעם ביום.טיפול יינתן למשך 10 ימים או בהתאם למידע וההנחיות שיפורסמו.
- לאלה מביניכם הרוצים להרחיב דעתם ישנם אתרי אינטרנט רבים בנושא, למשל:

www.alamedaeast.com/article4.html

www.gulfweb.org/doc

<http://www.bt.cdc.gov/agent/anthrax/index.asp>